Koululautakunnan lausunto tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2025

Koululk 07.10.2026 § 85
563/02.06.01/2025

Valmistelija Sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanvaltuusto on käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2025 kokouksessaan 15.6.2026 § 45 ja velvoittanut kunnanhallituksen ja lautakunnat käsittelemään arviointikertomuksen ja antamaan vastineet kertomuksen havaintoihin sekä raportoimaan valtuustolle kuluvan vuoden lokakuun loppuun mennessä havaintojen aiheuttamista toimenpiteistä.

Koululautakunta on analysoinut tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2025 sivistystoimea ja koululautakunnan alaista palvelutuotantoa koskevat huomiot ja vastaa niihin seuraavasti:

Varhaiskasvatusta (päiväkoteja) ja koulutointa (esi- ja perusopetus sekä lukio) koskevat jäljempänä koululautakunnan vastauksissa soveltuvin osin samankaltaiset asiat ja ilmiöt. Kasvatustavoitteet ja -periaatteet ovat lakisääteisiä ja niin päiväkodeissa kuin kouluissakin pyritään kasvatuksella samoihin päämääriin eli antamaan lapsille ja nuorille lähtökohdat, joilla nämä pärjäävät paitsi jatko-opinnoissa myös arkielämässä ja tulevat toimeen itsensä ja toisten ihmisten kanssa. Opetussuunnitelmalliset tavoitteet koskevat niin esiopetuksen kuin koulujenkin oppilaita; varhaiskasvatuksen toimintaa säätelee varhaiskasvatuslaki. Koko koululautakunnan alaisen toiminnan henkilöstöä koskevat samanlaiset ammattieettiset ja -moraaliset tavat toimia kasvatustyössä lasten ja nuorten kanssa.

1. Taloudelliset tavoitteet ja määrärahojen seuranta (Toimintakatteen ylittyminen)

Tarkastuslautakunnan huomio: Koululautakunnan toimintakate toteutui 103,7 % (-21,9 milj. euroa). Toimintakate ylittyi 0,8 milj. euroa ja kasvoi 2,4 milj. euroa vuodesta 2024. Muutostalousarviota ei esitetty kertomusvuoden aikana. Merkittävimmät toimintakulujen ylitykset toteutuivat henkilöstökuluissa (0,23 milj. euroa) ja ostopalveluissa (0,77 milj. euroa). Tarkastuslautakunta kehottaa täsmentämään talousarvion määrärahojen arvioimista, tehostamaan talouden toteutumisen seurantaa sekä hakemaan tarvittaessa lisämäärärahaa hallintosäännön mukaisesti.

Koululautakunnan vastaus: Koululautakunta tiedostaa talousarvion ylittymisen ja suhtautuu tarkastuslautakunnan huomautukseen vakavasti.

Kertomusvuoden 2025 ostopalvelujen huomattavaa ylitystä selittävät pitkälti varhaiskasvatuksen lakisääteiset ostopalvelut Ylläsjärvellä, sijoitettujen lasten arvioitua suuremmat opetuskustannukset sekä koulukuljetusten kustannusnousu (erityisesti Sirkan koulu 140 000 euroa). Henkilöstökustannusten ylitykseen vaikuttivat osaltaan laajat väistötilajärjestelyt, kun Pikkumettän ja Muksulan päiväkodit toimivat osan vuodesta koulukeskuksen parakeissa remonttien vuoksi.

Jatkossa talouden seurantaa tiivistetään osavuosikatsauksien yhteydessä ja talousarvion määrärahojen arviointia pyritään täsmentämään ennakoivammin vastaamaan todellista palvelutarvetta. Mikäli perusteltuja ja sitovia määrärahaylityksiä loppuvuoden aikana tunnistetaan, sitoutuu sivistystoimi hakemaan lisämäärärahaa kunnan hallintosäännön mukaisessa aikataulussa ennen tilikauden päättymistä.

2. Toiminnallisten ja numeeristen tavoitteiden raportointi sekä kyselyt

Tarkastuslautakunnan huomio: Koulutoimen, lukion ja perusopetuksen osalta toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviota ei ole toimintakertomuksessa riittävästi esitetty tai raportoitu. Numeerisia mittareita (kuten oppilaille ja opettajille suunnattuja kyselyitä) on asetettu, mutta tuloksista ei ole raportoitu. Tarkastuslautakunta suosittaa toiminnallisten tavoitteiden raportoinnin selkiyttämistä ja myös numeeristen mittareiden asettamista.

Koululautakunnan vastaus: Koululautakunta myöntää raportoinnissa olleet puutteet. Vuoden 2025 toimintakertomuksessa asetettujen mittarien (kuten oppimisen kannustamisen kysely, uudisrakentamisen palautekysely ja työyhteisön henki -kysely) tulosten raportointi jäi puutteelliseksi, vaikka kyselyitä on osittain toteutettu arjessa.

Sivistystoimi ottaa suosituksesta opikseen ja sitoutuu selkiyttämään raportointikäytäntöjä vuodesta 2026 alkaen. Tulevissa toimintakertomuksissa numeeriset tavoitteet ja toteutumat (kuten vastausprosentit ja keskiarvot) esitetään avoimesti, jotta lautakunta ja tarkastuslautakunta voivat luotettavasti arvioida toiminnan vaikuttavuutta. Varhaiskasvatussuunnitelman (VASU) päivitys ja vuosikellon suunnittelu, jotka siirtyivät vuodelta 2025, on otettu työn alle ja pyritään saattamaan loppuun vuoden 2026 aikana.

3. Kouluterveyskyselyn tulokset, kiusaamisen ehkäisy ja koulurauha (Kännykkäkiellot)

Tarkastuslautakunnan huomio: Kouluterveyskyselyn 2025 tulokset osoittavat myönteistä kehitystä oppilaiden koetussa terveydentilassa sekä poikien vuorovaikutuksessa opettajien kanssa. Huolestuttavina ilmiöinä perusopetuksessa nousivat kuitenkin esiin mahdollisuuksien vähentyminen keskustella vanhempien kanssa, tyttöjen ahdistuneisuus ja seksuaalisen häirinnän kokemukset sekä poikien nikotiinipussien käyttö. Kiusaaminen ja huoli mielialasta korostuvat 8.–9.-luokilla. Lukion osalta huolta herättää se, että 36 % on huolissaan mielialastaan ja 30 % kokee aikuisen kiusanneen koulussa (koko maa 8 %).

Koululautakunnan vastaus: Koululautakunta jakaa huolen kouluterveyskyselyn esille nostamista negatiivisista ilmiöistä. Myönteinen kehitys terveydentilassa antaa hyvän pohjan, mutta poikkeuksellisen korkeat ahdistuneisuusluvut, nikotiinituotteiden käyttö ja lukion tulokset vaativat kohdennettuja toimenpiteitä.

- **Koulurauha ja säännöt (Kännykkäkielto):** Koululautakunnan aikaisemman linjauksen mukaisesti kaikissa Kittilän perusopetuksen kouluissa vaaditaan järjestyssääntöjen tiukkaa noudattamista. Häiriökäyttäytymisen ja kiusaamisen ehkäisemiseksi oppitunneilla on käytössä johdonmukainen mobiililaitteiden käyttökielto (kännykkäkielto), joka rauhoittaa oppimisympäristöä ja parantaa luokkien ilmapiiriä. Koulujen Verso- (vertaissovittelu) ja KiVa-koulu -malleja hyödynnetään aktiivisesti.
- **Psyykkisen hyvinvoinnin tuki:** Lukiorakennuksen käynnistyneessä remontissa (joka alkoi loppuvuodesta 2025 päiväkotien väistötilatarpeiden poistuttua) rakennetaan omat, erilliset ja rauhalliset työtilat opiskeluhuollon henkilöstölle. Sivistystoimi jatkaa keskutelua Lapin hyvinvointialueen suuntaan, jotta koulukuraattori-, koulupsykologi- sekä psykiatrisen sairaanhoitajan resurssit vastaavat nuorten kasvavaa mielenterveydellistä hätää ja lakisääteisiä mitoituksia.
- **Aikuisten toiminta lukiossa:** Lukion osalta tulos, jossa 30 % kokee aikuisen kiusaamista, tutkitaan sisäisesti välittömästi. Rehtorin johdolla käydään läpi työntekijöiden ammattieettiset toimintatavat ja varmistetaan, että oppilaitoksen ilmapiiri on kaikille turvallinen ja kunnioittava.

4. Kouluruokailun kehittäminen

Tarkastuslautakunnan huomio: Lukion osalta koululounaan laatu (84 %) ja maku (85 %) olivat valtakunnallista tasoa merkittävästi paremmat. Tarkastuslautakunta kuitenkin suosittaa, että perusopetuksen puolella kouluruokailusta tehtäisiin kysely muun muassa ruokalistan sisällöstä, ruoan laadusta sekä riittävyydestä.

Koululautakunnan vastaus: Koululautakunta on tyytyväinen lukion poikkeuksellisen hienoista kouluruokailutuloksista, jotka osoittavat Kittilän keittiöhenkilöstön korkeaa ammattitaitoa. Tarkastuslautakunnan suositus perusopetuksen kouluruokailukyselystä otetaan käytäntöön. Sivistystoimi toteuttaa yhteistyössä ruokapalveluiden kanssa kohdennetun kyselyn perusopetuksen oppilaille ja huoltajille ruuan laadusta, riittävyydestä ja toiveruuista vuoden 2026 aikana.

5. Henkilöstön saatavuus ja asuntojen varmistaminen (Lyhyet työsuhteet)

Tarkastuslautakunnan huomio: Kelpoisen ja pitkäaikaisen henkilöstön saaminen varhaiskasvatukseen ja kouluun on haasteellista. Yhtenä esteenä työn vastaanottamiselle on normaalihintaisen asunnon saamisen vaikeus Kittilän alueelta. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden täydennyskoulutuspäivät (toteutuma 0,5 päivää/työntekijä, tavoite 5 päivää) alittuivat merkittävästi.

Koululautakunnan vastaus: Pätevän henkilöstön rekrytointi ja pysyvyys on sivistystoimen kriittisimpiä haasteita, mikä heijastuu suoraan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen arkeen. Vuonna 2025 varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusten vähäinen määrä (0,5 päivää) johtui suoraan huutavasta sijaispulasta ja väistötilajärjestelyistä; työntekijöitä ei voitu irrottaa koulutuksiin ilman, että lapsiryhmien lakisääteinen turvallisuus vaarantuu.

Asuntotilanteen helpottamiseksi koululautakunta vetoaa kunnanhallitukseen ja Kittilän Vuokratalot Oy:öön. Koululautakunta pitää

välttämättömänä, että kunta pystyy tarjoamaan ja korvamerkitsemään kohtuuhintaisia asuntoja sivistystoimen työntekijöille – erityisesti lyhyisiin sijaisuuksiin ja määräaikaisuuksiin tuleville opettajille ja varhaiskasvattajille. Asunnon puute ei saa olla este työn vastaanottamiselle tilanteessa, jossa kunnan väkiluku kasvaa ja lapsimäärät lisääntyvät.

6. Toisen asteen opintojen vetovoima ja urheiluyhteistyö

Tarkastuslautakunnan huomio: Kittilän lukio on todettu erittäin vetovoimaiseksi toisen asteen oppilaitokseksi, joka houkuttelee opiskelijoita laajasti. Numeeriset tavoitteet toteutuivat pääosin (esim. ylioppilaiden läpäisyprosentti 100 %). Alppilukio saavutti pääosin tavoitteensa, mutta oppilaiden oma arvio jäi alle tavoitteen (toteutuma 8/9). TEA-viisarin mukaan lukiokoulutuksen (57) ja perusopetuksen (57) terveydenedistämistyössä on vielä kehitettävää verrattuna esimerkiksi kulttuuritoimeen (92).

Koululautakunnan vastaus: Kittilän lukion vahva asema, 100 % läpäisyprosentti kirjoituksissa ja Alppilukion vetovoima ovat kunnalle vetovoimatekijä ja ylpeydenaihe. Lukion mainetta vetovoimaisena ja kansainvälisenä oppilaitoksena (Erasmus+-hankkeet) ylläpidetään jatkossakin.

- **Urheiluyhteistyö ja opiskelijatyytyväisyys:** Alppilukion opiskelijoiden oman arvion (8/9) nostamiseksi sivistystoimi tehostaa ja syventää yhteistyötä paikallisten talviurheilutoimijoiden, Levi Snow Sport Academyn sekä Levin alueen yritysten kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että urheilun, valmennuksen ja lukio-opintojen yhdistäminen sujuu opiskelijan arjessa kitkattomasti.
- **TEA-viisarin parantaminen:** Lukiokoulutuksen ja perusopetuksen terveydenedistämistyön arvosanoja (57 pistettä) nostetaan suunnitelmallisesti. Sivistystoimi ottaa oppia esimerkiksi kulttuuritoimen (92 pistettä) hyvistä käytännöistä ja integroi terveyden edistämisen (kuten elintapaneuvonnan ja yhteisöllisen opiskeluhuollon) tiiviimmäksi osaksi koulujen viikoittaista toimintakulttuuria.

Koululautakunta toteaa lopuksi vastauksenaan tarkastuslautakunnalle, että vuoden 2025 arviointikertomuksen huomiot antavat oikean ja arvokkaan suunnan sivistystoimen kehittämiselle. Vaikka kunnan yleinen talous ja väestökehitys ovat poikkeuksellisen positiivisia, edellyttää sivistystoimen menojen kasvu tarkempaa kontrollia ja tavoitteiden raportointi ryhtiliikettä. Koululautakunta sitoutuu omalta osaltaan korjaamaan havaitut puutteet yhteistyössä kunnan muun johdon kanssa.

Esittelijä — Sivistystoimenjohtaja Kinnunen Petteri

Päätösehdotus — Koululautakunta merkitsee tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2025 ja lähettää annetun lausunnon/vastineen edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle.

Päätös — Koululautakunta merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja päätti lähettää antamansa lausunnon edelleen kunnanhallitukselle ja valtuustolle.